

הסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ ישראל
ה ק ב ו ן ה מ א ו ח ד

משק גבעת חיים

יומן מספר 222

17.11.1944

לקראת האסיפות השנתיות

מדברי הפתיחה של פאלק

תפקיד האסיפה השנתית הוא לבדוק ולבקור את דרכי הפעולה בעבר ולהתוות את קו הפעולה לעתיד. המפנה שחל במהלך הכלחמה מחייב אותנו לדון בכובד ראש על בעיות עתידנו הקרוב: כיצד נלכונן את חיינו הכלכליים וכיצד נבנה את ענפי משקנו ומפעלינו. חמט שנות המלחמה שעברו עלינו היו שנות פריחה ושגשוג למשקנו. נוספה לנו אדמה, הרחבנו את שטחי הגידולים האינטנסיביים ופיתחנו את כל הענפים והמפעלים. שיפרנו את תנאי חיינו: כלכלתנו הוטבה בהרבה, תנאי הסיכון והרעב של רווחה.

לא יכולנו בטנים אלה להשתחף באופן פעיל בעזרה ליהודי אירופה. קצרה ידנו להביע לטם ולא יכולנו להביאם הנה. עשינו בשטח זה רק מאמצים קטנים מאוד. שלחנו מספר שליחים, גייסנו חברים לצבא, קלטנו מספר פליטי הגולה. יותר מזה לא היה באפשרותנו לעשות. בדרך כלל אין לתגיד שאנו, כקייבוץ, לא מלאנו את החובות שהטילו עלינו. אבל האמת ניתנה להאמר שלא נדרסנו בימי המלחמה למאמצים יוצאים מהכלל, ועל בן בתקופה זאת לא ירדה רמת חיינו.

לקראת הימים הבאים תדרש מאתנו מתיחות רבה. בזו אחר זו משתחררות הארצות שנכבטו ע"י היטלר ואנו נעמוד בפני טאלה רצינית של עזרה לגולה. כבר כיום התחילו מגיעים עולים מהגולה. איננו מסתפקים במכסות העליה שנתנו לנו. אנו נעלה את אחינו מהגולה בכל הדרכים ובכל האמצעים. כיצד נקלוט את העולים האלה שלא קיבלו חינוך ציוני וקיווצי, ויגיעו ארצה עייפים ורצוצים? לא נתעלם מהם ונקלוטם בתוכנו, אם גם הדבר ידרוש מאמצים כבירים מאתנו, ואם גם חלקים אחרים בישוב יטארו שאננים ולא יחישו להם עזרה.

לשם מילוי התפקיד הזה יש צורך לבצר את חברתנו. בלי חברה מלוכדת לא נוכל להרים את המשא. ייתכן שלשם קליטת העליה נצטרך להוריד את רמת חיינו, אם כי התרגלנו בשנים האחרונות לרמת חיים גבוהה יותר. אם חברינו יהיו חדורים בחשיבות התפקיד המוטל עליהם נוכל לבטוח בהצלחת פעלנו ובליכוד חברתנו.

כשאני מסכם את התפתחותנו בשנה האחרונה איני יכול לאמור שהיא מבטיחה לנו את הכושר לעמוד בקשיים הנכונים לנו: הסתפקות במועט, הורדת רמת החיים והסתגלות לקליטת עולים חדשים שהתאזרחו בתוכנו תדרוש מאמץ רב. מצבנו הכלכלי היה, אמנם, לא רע, אף מוסדותינו פעלו כהלכה, אלא שהחברים לא גילו התענינות מספיקה בנעשה על ידם. השתתפות החברים באסיפות הייתה מועטה - רק ממחציתם השתתפו בהן. חומצה דגילה שבשעת האסיפות יושבים חברים רבים בחדריהם ועוסקים באשר יעסקו. יש חברים החושבים שמוטב להם לקרא ספר או להענג בכל מיני דברים מאשר לבא לאסיפה. הנוכל להרשות לחברים יחס כזה בשעה שנודרשת הכרעת הרבים בשאלות הקובעות את גורלנו? ייתכן שנצטרך לשנות את אופי אסיפותנו שתדונה רק בשאלות כלליות רחבות. בעניינים כלכליים ובענייני סידור תדון רק המועצה שאת סמכותה יש להרחיב. אולם גם המועצה צריכה לעבוד באופן אינטנסיבי יותר, חברים צריכים להשתתף בקביעות בישיבותיה, לאסיפות הקבוץ במסור אינפורמציה שיטתית ורחבה.

חברתנו לא לעדה בקצב גידול ילדינו. במשך שנים דיברנו על הצורך בהקמת בית-ספר שימש בית חינוך לילדינו, בו יעשו חברינו כמורים. על אף כל הקשיים הכלכליים, יכולנו, כמדומני, להשיג יותר משהגנו עד כה, באסיפות האחרונות לא נתקבלו כמה מדרישות ועדת החינוך וזה מטגה. לו שלחנו כמה חברים להשתלמות בהוראה היה זה מקדם בהרבה את ענייני החינוך אצלנו. חברי ועדת החינוך עבדו במסירות רבה. עבודה וקשיים. בשנה הבאה יצטרפו מוסדות הקיבוץ לעזור יותר בענייני החינוך. האגף הקולט שנתקן כהאגף האמין כעל אגף

ועדת התרבות חיתה חלטה חשונה. לא עלה בידה ליצור אירא מחאימה לפעולה בצותא וזה גרם לטוישת החברים לחזרתם הפרטיים, למסיבות קפה ולהזנה לראדיו. לא הצלחנו לחקום מקהלה ראויה לשמה. כן לא התקיימו שעורי ערב ללימוד השפה, אם כי טרם נעשתה העברית שבורה בפי כל החברים. לא התקיימו חוגים. הסתפקו בכמה הצגות קולנוע ובכמה הדצאות מקריות. לקראת השנה החדשה נצטרך לבחור בוועדת תרבות חזקה יותר בהרכבה שתוכל לעבוד בכזון הדרוש.

כ
חברות
2 קבל
היה
ה
הבני
היתה
הקרקע
כ
המסקי
גסרה
השנתי

קבוצת
ב
של 6
עליה
יעקב;
בחולד
לות ב
חבר
ל
מתורכ
קבוצו
קבוצת
יש בר
לשם ק
הם יו
ארצה
טרם ה
מסויי
הציעה
עין ג
רות ח
מסקים
6 חבר
מות ש
ד
להכני
לענפי
אין ל
גמו ב
מקצוע
משק.
תנו ש
באוהל
בנוער
חצי
והדרכ
מחכים
שבועו
כ-20
במיו
את גר
שלהם
תנו
השלט
יזת
יעמד
חבריה
במזכ
העברו

במשך השנה פחת מספרנו ב-7, בהתחלת השנה מנינו 148 חברים ו-128 חברות. בסופה 146 חברים ו-123 חברות. במשך השנה נולדו לנו 24 ילדים, 2 קבלנו מהחוף - מהם עזבו 4, נוספו לנו, איפוא 22 ילדים, בהתחלת השנה היה לנו 179 ילדים, בסופה - 201, מלבד זה יש לנו 22 ילדים מהחוף.

התקיימו כמה ישיבות בהן דנו בתכנית הרחבת המחנה לשם בנייה נוספת, הבניינים אינם מספיקים גם לצרכי היישוב הקיים, הבירורים לא נגמרו, כי היתה תקוה לרכוש את האדמה בצפון. בקק"ל יש תזווה לטובה בענין רכישת הקרקע. יש התעניבות בכך.

כונתנו - לא להרבות השנה באסיפות שנתיות, הכינונו את התכנית המשקית ואת תכנית ההשקעות. עוסקים בעיבוד תקציב הנוצאה. ועדת המינויים גמרה בהכנת הצעותיה. יש להניח שעד חודש ינואר נוכל לסיים בדיונים השנתיים.

כ י ש ר ב נ ו

הח"ח הציגו גם תנאי לאפשר להם את הקשרים עם ח"ח אחרים מתורכיה ע"י ביקורים והשתתפות בפגישות.

אם כל הקבוצה הזאת תרכז אצלנו הרי תפתר ע"י זה במידה רבה שאלת העובדים מהחוף ותוקל בהרבה שאלת קביעת העובדים בענפים.

קואופרטיב להובלה, בלשכת ההובלה של מסקי עסקי חפר הוחלט להציע למשקים לארגן קואופרטיב להובלה. עד כה שמשו הלשכה רק לחיפוש עבודה ולחלו-קחה בין המשקים. למשקים המעוניינים נשלחה הצעת תקנון לקואופרטיב בו מפורטים הזכויות והחובות של חברי הקואופרטיב.

והנה כמה מההצעות:

- גודל המניה 800-1000 לא"י.
- מספר המניות לפי הזכויות שיקבעו לכל משק.
- כל מניה מחייבת לתת מספר עובדים שיהיו דרושים לשרות מכונית אחת.
- זכויות המשקים שנקבעו עם יצירת הקואופרטיב ישמשו יסוד קבוע גם במקרה של הרחבת המפעל והגדלת מספר המניות.
- בתור זכות נחשב תשלום סלא עבור מכונית. יום הוסד הקואופרטיב (הצעה: השווי של מכונית יחשב הממוצע של שווי מכוניות המשקים המשתתפים בלשכה).
- בעד זכות נוספת במקרה של גידול יצטרכו לשלם לפי המחיר של מכונית שיהיה קיים בזמן הגדלת הקואופרטיב (הצעה: מחיר מכונית יחשב מחיר ממוצע למכונית חדשה של 6 טון).
- מועצת הקואופרטיב הוא המוסד העליון של הקואופרטיב. כל משק רשאי לשלוח למועצה מספר חברים כמספר מניותיו בקואופרטיב.
- אין משק רשאי לרכוש מכוניות נוספות או לעסוק בהובלה שלא ע"י הקואופרטיב.
- במקרה של אי-הסכם באחד או בכמה

קבוצת עולים מתורכיה להכשרה, בסוף השבוע ביקרה אצלנו קבוצה של 6 חברים, באי כח ארבע קבוצות עליה מתורכיה: 10 חברים באשדות-יעקב; 10 חברים במעוז חיים; 20 בחולדה וקבוצת חברות במשק הפוע-לות בעיינות. כמחצית כל האנשים - חברות.

לפני זמן היה כינוס של עולים מתורכיה שהחליטו על איחוד כל קבוצות ההכשרה לשם יצירת מפעל קבוצתי עצמאי שיקלוט עליה מתורכיה. יש ברצונם להכנס לאחד המשקים לשם קבלת הכשרה בענפי משק שונים. הם יוצאי תנועה שבאו לפני שנה ארצה, כולם בגיל שלמעלה מ-20 שנה, טרם הגדירו את עצמם לזרם קיבוצי מסויים, מזכירות הקבוץ המאוחד הציעה להם כמקום הכשרה שני משקים: עין גב או גבעת חיים. גם מזכיר-רות חבר הקבוצות הציעה להם שני משקים: כפר רופיין או דגניה ב'. 6 חברי הקבוצה ביקרו בכל המקו-מות שהוצעו להם.

דרישותיהם הם: כשטח העבודה-להכניס מספר מכסימלי של חברים לענפי משק, מלאכה ומוסדות ילדים. אין להם כל נטיה לעסוק בעבודות גמו ב"גת", שלא תכשרנה בעלי-מקצוע שיהיו גרעין מקצועי ליצירת משק. בדרך כלל הם מרוצים מהצעו-תנו שהצענו להם והן: הם יגורו באוהלים ויעבדו בתנאים הנהוגים בנוער עולה בשנת ההכשרה השלישית-חצי יום לימודים בשבוע, אימונים והדרכה בענייני חברה ותרבות, הם מחכים לעליה נוספת מתורכיה. ייתכן שבעוד חודש-חדשיים יבואו עוד כ-20 איש - מהתנועה, ולכן התענינו במיוחד אם תהיה אפשרות להגדיל את גרעינם. הצענו לרכז את החברים שלהם עוד במשק אחד הנמצא בסביבתנו (שפיים, רמת הכובש, גבעת-השלשה) וזה יבטיח יותר את אפשרו-יות הקליטה ולימוד מקצוע, באם יעמדו על דרישתם לרכז את כל חבריהם במקום אחד, נצטרך לברר במזכירות הקיבוץ את אפשרות העברת מחנה העבודה למקום אחד.

מהסעיף
לועדה
ממליצ
- תקנון
כתקנו
ב
זאת חיי
מלבד יצ
יהיה קש
משקי הכ
ואין עו
יצטרכו
בעד הקו
דברים
אחד הד
של כל מ
המכונית
טיב בה
סיה של
כי אנו
הקואופ
האפשרו
לנו 1/2
לפחות
בשאלות
בשאלת
היו מע
ולבתי
תורם,
מצאה ל
ולהעבי
לבתי
לשנות
מהכלל
על הנו
הדירות
בנובטר
בעיבוד
רומאן
גדולה
בינתר,
ב
סניטנו
כ-120
(הודות
תכנית
כ-100
פסיפון
חברי
המשת
אלה
לשלי

מהסעיפים תמסר ההכרעה למוסד או לוועדה מוסכמת.

מסליצים על הקמת גרז' מסותף לאלתר.

תקנון הקואופרטיב להובלה ישמש גם כתקנון לגרז' המשותף.

בדיון שהתקיים אצלנו בשאלה זאת חייב הרוב את הקמת הקואופרטיב, מלבד יצחק פ. שטען שנתקופה הנוכחית יהיה קשה למסקים להקים מפעל כלכלי-מסקי הכרוך בהשקעות רבות, הואיל ואין עוד לקואופרטיב הון עצמי. המסקים יצטרכו להיות אחראים באופן ישיר בעד הקואופרטיב.

יהיה עוד צורך בהבהרת כמה דברים, כשניגש להקמת הקואופרטיב. אחד הדברים שעלינו לעמוד עליו: זכותו של כל מסק אינה נקבעת ע"י המספר של המכונות שהיא מעמיד לרשות הקואופרטיב בהוסדו, אלא לפי גודל האוכלוסיה של כל ישוב ולפי אופיו. ברור, כי אנו, כישוב גדל, נרצה להרחיב את הקואופרטיב ויש להבטיח למפרע את האפשרות לבצע את רצוננו, כיום יש לנו 4 1/2 מכונות, אולם נדרוש זכות לפחות ל-6 מניות.

בשאלות הטיכון ויכוח ער היה הטובע בשאלת הטיכון, עד כה היה נהוג שלא היו מעבירים דיירים מבית לבית ולבתים החדשים נכנסו חברים שהגיע תורם, לפי ותקם בקיבוץ. ועדת הטיכון מצאה לנחוץ לשנות הפעם מהמנהג ולהעביר שתי מספחות מהבתים הגדולים לבתים החדשים, היו חברים שטענו שאין לשנות מהמנהג ואין לנהוג בזה יוצא מהכלל, לעומתם היו חברים שלא ערערו על הנהג, אבל תבעו זכות לוועדת הדירות לעשות יוצא מהכלל בשעת הצורך.

נשמעה גם דעה שנצטרך להנהיג כעבור כמה שנים "מוחרם" - החלפת דירות, כי לא ייתכן שחבה יגור כל ימיו חיינו בדירה נוחה יותר וחברו בדירה פחות נוחה.

בטיכום (א) אין מערערים על הנהג הקיים בתוך לדירה (ב) במקרים יוצאים מהכלל רשאית הוועדה לטיכון לעשות לפי ראות עיניה (ג) יש לחבר זכות לערער על החלטות ועדת הטיכון בפני ועדת החברים (ד) הזכות בידי חבר, לותר על זכות הניחית לו בתוקף התור לעבור לאלתר לדירה נוחה יותר.

הבראה, הטנה לא עשו את ההבראה במרכז, כי בעונת הקיץ אי אפשר היה להשיג דירה מתאימה בזכרון יעקב, הוחלט לדאוג למקום לעונה הבאה בעוד מועד.

בארות יש צורך לתקן את המשאבות בבאר ג' ד', המשאבה בבאר ד' מתקלקלת לעתים קרובות, התיקון צריך לעלות 120 לא"י. המשאבה בבאר ג' עובדת אמנם ללא הפרעה, אבל יש הכרח לתקן את היסוד, טעציו נדקבו, יש צורך להשיג פסל ברזל ולצקת יסוד מבטון. יעלה כ-30 לא"י.

הכשרה, הוחלט לתת אפשרות לסאול לנסוע אחת לטבוע לתל-אביב להכשרה בהוראת המוזיקה.

שכר הוגן לחובסת: חכמתנו העובדת כחובסת מקבלת פחות מהחובסת העונה דות מחוץ לקבוץ. הוחלט לדרוש שכר עבודה המקובל בקופת-היולים.

קביעת חברים לענפים, לפני כשבועיים נקבעו הח"ח לענפים ולמפעלים, לפני המועצה הובאו כמה ערעורים, הגן ערער על ההחלטה לקבוע את תמך במטבח, המועצה לא קבלה את העירעור, כן הוחלט שיטראל כץ יעבור בפלחה, כזדה יעבוד שלונה חדשים בהנהלת החשבונות ואחר יחזור למספוא, המועצה עוד תדון בשי"ח הערעורים.

"בובטרון" התחילו טוב בהכנת שתי הצגות, האחת "כדור זהב" (מחיי החרקים) בעיבודו של יעקוב שמעוני; השניה - זו הפעם הראשונה - לסטוגרים והיא עיבוד "רומאן בגרוט" לב, ברכט, אנו מנסים זו הפעם הראשונה להכין עבודה רצינית גדולה בהתייעצות עם כוחות מקצועיים מהטובים ביותר בארץ. הקשיים הגדולים ביותר, - כמו בכל תיאטרון - כסף וזמן.

בבובטרון הוטקע במשך כל שנות קיומו, כ-100 ימי עבודה וכ-30 לא"י שניתנו ע"י אוהדי המפעל בכסף מזומן או ב"זהב" כסף. הכנסות נטו מההצגות כ-120 לא"י, הואיל וקנינו את רוב האינבנטר במחירים הזולים, שלפי המלחמה (הודות להלואה קטנה שכבר סילקנוה) הרי שזיו עולה עתה ל-300 לא"י. להגשמת תכניתנו השנתית - הגדלת הבמה והזמנת כוחות מקצועיים להדרכה - חסרים עוד כ-100 לא"י. הבובטרון עזר כל הזמן בביצוע הצגות שונות (תיקון חשמלי, פטיפון, מסך).

XXXXXXXXXXXX

ב מ ט ה ל ה

עם גמר הקיץ התחילה שוב המקהלה בחזרות, היתה תקוה שבימי החורף חברי המקהלה ישתתפו שוב בחזרות ובמספרם המלא, אולם התאכזבנו. מספר המשתתפים במקהלה קטן, חלק מהם סאחד וגורם למקדימים ביטול זמן. אחורים אלה עלולים לקלקל את כל האזיזא ויקשה להמשיך בתנאים כאלה.

אין להרבות דברים על חשיבות המקהלה בגבעת חיים שהיא כעת - מחוץ לשלישייה - המפעל התרבותי העצמאי היחיד בישובנו. אמנם הכרת חשיבות

ה בשנת
מחדשי
המספר
ב סכום
הבלתי
זעירי
ריון
באריכ
היהוד
לגמרי
של הפ
ו
ח 82,2%
של הי
כי בת
היהוד
סערכת
ה הספיר
אוקרא
ח
מ
ס
ה
ע
ע
ת
ב
ח
ה
ל
והפקי
נוציא
מ
ח
מ
ע
מהנדס
פרולט
שוב א
הוא מ
המקצו
החייט
מקצוע
ל
לרוסי
ז
היהוד
הסלאכ
ביסל
היהוד
בשם נ
עובדי
ב-926
ז

העם המחודש (א)

הספר "העם המחודש" על יהדות רוסיה הסובייטית, אשר הופיע במוסקבה בשנת 1941, חשוב מאד, אמנם המספרים הטקסטיים עד ספירת 1939 אינם מחודשים. הם פורסמו על ידי לשצ'ינסקי במחקרו על יהדות ברומסיה הסובייטית. המספרים שמביא זינגר זהים עם המספרים שהביא לשצ'ינסקי.

בענין שבספר - הרוח הפועמת בו, נפתחה מנטליה המחבר לתת בספרו כעין סכום לשנוי הכלכלי-סוציאלי של היהדות הסובייטית, הוא מנתח את המצב הבלתי-נורמלי של יהדות רוסיה לפני מהפכת אוקטובר, שהיתה מורכבת מוחרים זעירים, בעלי-מלאכה ואנשי אויר וקובע שחסר לעם היהודי שוק לאומי, פרולט-ריון ואכרות, והוא מגיע למסקנה שיש צורך בטריטוריה לעם, זינגר מספר באריכות על המאמצים הגדולים שהממשלה הסובייטית השקיעה בפתרון השאלה היהודית, והמפתיע; זינגר מסכם, שהשאלה היהודית נכללת-מפועצות נפתרה לגמרי עם הקמת החבל האוטונומי היהודי, לדברי זינגר מפעל זה אינו ענין של הפגנה אלא של הגשמה מסש שעל ידו מצאה השאלה היהודית את פתרונה.

והנה כמה מהמספרים שזינגר מביא בספרו:

חלוקת האוכלוסיה היהודית לתושבי עיר וכפר: בשנת 1926 היו בערים 82,2% של היהודים, בשנת 1939 - 87% זינגר כותב שלטרות ההתיישבות הממוכנת של היהודים זרמו היהודים בהמוניהם לערים, ובכל זאת לא גדל בהן אחוזם כי בתקופה הזו, הורחבה התעשייה (ברומסיה) שמסכה המוני אכרים לערים, וריכוז היהודים בטל בזרם ההמונים הלא-יהודיים. זינגר מודה בעזיבת היהודים את מערכת ההתיישבות אבל הוא מתנחם, כי נוצר פרולטריון יהודי.

הפרק על היהודים בתעשייה הגדולה מראה מה דמות הפרולטריון היהודי. הספירה היא משנת 1936-1937 והיא כוללת פקידים ופועלים יהודים בשטחי אוקראינה ורוסיה לבנה.

אוקראינה	רוסיה הלבנה	
0,4	0,5	תחבורה
2,3	3,8	משק העיריות
11,6	11,1	מסחר
4,5	2,4	הזנה
16,3	13,2	עובדי תרבות
1,5	3,3	אמנות
9,7	6,4	בריאות
8,7	7,1	עבודות ציבוריות
36,2	45,1	תעשייה
4,4	2,4	בנין
2,8	1,1	חקלאות
1,9	3,6	הובלה

לא נתעכב על המספרים האלה אשר בהם בולט האחוז הגבוה של הפועלים והפקידים במסחר והשכלה. נסתפק בניתוח הרכב פועלי התעשייה, מכל הרשימה נוציא רק שלשה מקצועות.

אוקראינה	רוסיה הלבנה	
25%	12,9%	מתכת
16,2%	25,0%	חייטים
17,5%	11,3%	מזון

עלי עוד להוסיף שבין פועלי המתכת היהודים אשר באוקראינה 13,7% הם מהנדסים וברוסיה הלבנה 9,8% מה נשאר איפוא, מכל ההכרזה על יצירת פרולטריון יהודי? ספק הזה והלאה משנה זינגר את שטתו בנתוח המספרים, שוב אינו מדבר על נורמליזציה, ז"א, חדירה למקצועות יסוד של המשק, אלא הוא מדגיש את השנוי במטרותיה של היצור. היהודים נשארו מרוכזים באותם המקצועות המסורתיים שלפני מהפכת אוקטובר. לא חל שנוי, אפילו במספר החייטים, ומספר פועלי המזון אף עלה מאז שנת 1926. הנוער עובר לעבודה מקצועית.

לזינגר נשאר לציין השינוי אשר הבנין הסוציאליסטי בדרך כלל הביא לרוסיה: העברה מתעשייה קטנה לתעשייה גדולה. זינגר מסתפק בהישג הזה.

זינגר ממשיך בשיטת חקירתו לפי אותו הקו החדש גם בפרק על המלאכה היהודית. המלאכה היהודית שנתה את צורתה ביצור, שמונים אחוז כל בעלי המלאכה היהודיים מרוכזים בקואופרטיבים. יש להעריך את ההישג הזה אשר ביסל את שיטת המלאכה הזעירה של בעל המלאכה הבודד, שהיתה אופינית לעיירה היהודית, רק בנין סוציאליסטי היה מסוגל לזה, אבל גם את זאת אין לקרא בשם נורמליזציה. היהודים נשארו גם בשנת 1937 חייטים עובדי-עור, עובדי מתכת ומזון. כמו בשנת 1926 רק עובדי הטקסטיל עלו במספרם, מ-5% ב-1926 ל-11,8% ב-1937. באוקראינה ורוסיה הלבנה.

זינגר באנושט פאלק על זינגר. הוציא, דבר דומים, אסקלדי.

עם פתרון שאלת המלאכה היהודית מצייין זינגר את ההגירה מתחום המושב לרחבי רוסיה הגדולה. זינגר רואה בזאת דצנטרליזציה וכניסה לרשת הבניין הסוציאליסטי. המושג דצנטרליזציה יש בו משום הגזמה; א) ההגירה לא היתה גדולה (19,3%) ב) רובה התרכז במוסקבה ובלנינגרד ורק חלק קטן עבר גם למקומות של אזורים ההתיישבות היהודית. ג) 60% מבעלי המלאכה אשר עברו למוסקבה ולנינגרד היו פועלי מתכת.

בדבריו וניתוחו של זינגר מבצצת נימה של מתבולל. אמנם הוא מצטט את דברי קלינין על האופי הלאומי שהפועל שומר עליו גם בתעשייה שאופיה ביי-לאומי, אבל קלינין מדבר גם על טריטוריה לאומית, בעשה שזינגר מדבר על פיזור.

הפרק על החקלאות היהודית אינו נותן שום תמונה סמלית על גודל הישובים ועל התנודות באוכלוסייה. מספרים אין כמעט למצא בספר ובמידה שישנם אינם לשימוש למחקר. אמנם יש דושם שהחקלאות היהודית התבססה והתעשנה. היא התפתחה כתנאים מצויינים על ידי עזרת הממשלה; חלוקת קרקעות וכלי עבודה, הקלה במסים וכו'. זינגר אינה מודה בשום כשלון, אך איזו שתיקה מוזרה בפרק זה בכל הנוגע למספרים. זינגר עוד מקוה להמשך המפעל ההתיישבותי. בעיקר כחבל האוטונומי בכירובידוין. התוכנית של העברת היהודים לחקלאות, איפוא, לא בוטלה.

ההישגים "הגדולים" ביותר היו בלי ספק בהקמת אינטליגנציה יהודית-סובייטית. אחוז היהודים במקצועות החפשיים הולך וגדל כצורה מבהילה. אחוז היהודים במקצועות החופשיים גדול מאוד שלא בהתאם לאחוזם באוכלוסייה. זינגר כותב שכל הנוער היהודי לומד או עוסק בהשתלמות מקצועית. היהודים מהווים 1,3% מכל האוכלוסייה הסובייטית ואילו בין הסטודנטים הם מהווים 13 אחוז. הוא מקבל את העובדה ברצון כמביאה תועלת חשובה לבניין הסוציאליסטי. נשאלת השאלה: מה יהיה גורלם כש יתחילו העטים יבקשו לחדור למקומות פרנסה אלה המבטיחים דרגת חיים גבוהה יותר? מה יהיה כשהביקוש לאנטליגנציה יופחת? בכל זה אין זינגר נוגע. חשבון העלייה של הפרט עולה על הכול.

הספר פורסם בימי ההתקפה הגדולה על ברית-המועצות. סכנת ההרס וההשמדה אימו על עמל. 20 שנה של בניין סוציאליסטי. הספר קורא לכל היהודים להגנת מולדתם. אולי בגלל זה הקו בספר לא ברור. לאחר מספר הספר על החופש הלאומי המדבשח ליהודים בברית-המועצות, ולאחר הוא מספר אושר הפרט שאפשר להשיג על ידי עליה במקצוע ולמודים. הספר פונה גם לכאן וגם לכאן. האם הספר. רק חומר תעמולה, או זה ביסווי לקו הפוליטיקה הכלכלית כלפי היהודים בברית המועצות?

מתוך הראייה שברוסיה ניתן כבר פתרון לשאלה היהודית מובנת גם יחסם של הקומוניסטים היהודים לציונות.

דוד אורטנבר.

ב מ ט ה ל ה

(המשך סדר 3)

של המקהלה כשהיא לעצמה אינה מספיקה למשיכת החברים לחזרות. הם באים כרגיל כשהם נהנים מהשירה, אמנם לא תמיד נגרמת לחברים הנאה, כי רמת מקהלתנו אינה גבוהה והמנצחת אינה מנוסה עדיין במידה הדרושה. אבל תיקון החסר והלקוי אפשרי אך ורק על ידי השתתפות מתמדת. על כל שיר קטן שלום-דים במקהלה בחזרה אחת או בשתיים יש לחזרה פעמים רבות. הרע שיש חברים שמחטירים בחזרות ויש ללמדם, כשהם באים, את השירים שלמדו בחזרה שלא השתתפו בה. ברור שזה גורם שעמום לאותם החברים שהספיקו כבר ללמוד את השיר.

השורות האלה נכתבו בכדי להדגיש עוד פעם את החשיבות בהשתתפות מתמדת. בלי השתתפות מתמדת וריקנות יאבדו גם החברים האוהבים לשיר במקהלה את רצונם הטוב לכא לחזרות.

לא מספיק לבקר את המקהלה, יש גם לעזור לה. בעזרה החשובה-לשמור על יום ושעת החזרה. חשוב שגם המוסדות שלנו לא יסדרו אותה שעה - שני בערב- מסיבות וישיבות, כאשר יקרה לעתים קרובות למדי.

ח.א.

ההס

===

6,

944

===

המס

המש

לפנ

ירד

לא

צרי

של

בכך

שמב

ל-0

שהח

יוצי

רציו

מטע

הוצא

102

חוטפ

שנתי

נוסי

במחי

הפני

מאשר

יש ל

האינ

הוצא

100

ועליו

95-1

החינו

אחוז

מכניס

(גפיר

הרביח

המשק.